

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Фаховий музичний
коледж» КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

Олена ПОТОЦЬКА
«29» серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ВИКОНАВСЬКИХ СТИЛІВ»**

«Народні інструменти»

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

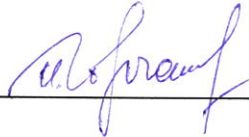
Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 5**

Розробник: викладач ЦК «Народні інструменти» Лисогор І.П.

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Історія виконавських стилів» відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-професійній програмі «Музичне мистецтво» 2025 року, навчальним планам підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня Фаховий молодший бакалавр 2025-2026 навчального року (на основі базової середньої освіти), методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 року «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»).

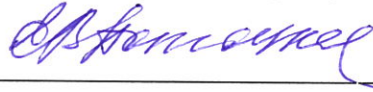
Гарант ОПП

Ірина ГОРЧАКОВА

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Історія виконавських стилів» відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням методичної ради ВСП «Фаховий музичний коледж »КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 1 від «29» серпня 2025 року).

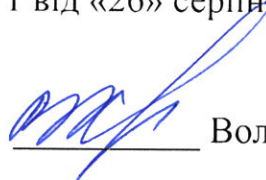
Голова ради

Олени ПОТОЦЬКА

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Історія виконавських стилів» відповідає стандарту фахової передвищої освіти України, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії «Народні інструменти» ВСП «Фаховий музичний коледж» КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 1 від «26» серпня 2025 року).

Голова циклової комісії
«Народні інструменти »

Володимир КРАСНОШЛИК

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень і ступінь вищої освіти</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки – 2
Тижневих годин: аудиторних – 2 самостійної роботи – 1,1	освітньо-професійній програмі - «Музичне мистецтво»	Семестр – IV
Вид контролю – залік	Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр	Практичні заняття 42 – годин Самостійна робота – 48 годин

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета – комплексне вивчення історії виконавських стилів, які увійшли в систему академічного музичного мистецтва, теоретичне обґрунтування та узагальнення процесів становлення і розвитку народного інструментарію та виконавства.

2.2. Завдання: в історичному контексті ознайомитись з еволюцією інструментарію та виконавського стилю; проаналізувати результати впливу вдосконалення конструкцій та розширення виражальних можливостей народних інструментів на виконавську техніку; простежити індивідуально-стильові аспекти виконавської майстерності провідних виконавців.

2.3. Компетентності:

ІК Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за

результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 3 Здатність відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/ /організаційно-творчій діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

2.4. Програмні результати навчання:

РН 6 Визначати зміст, форму, жанрово-стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту.

РН 8 Розпізнавати різні компоненти музичної мови.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/організаційно-творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Стиль як естетична категорія.

Термін стиль вживається в музичній теорії та практиці виключно часто, що вже саме по собі свідчить, про велику вагомість його змісту, а також про широкий діапазон значень слова.

Визначаються три основні рівні художнього стилю:

- стиль історичний (епохальний)
- стиль напряму
- стиль індивідуальний.

Першим за часом періодом, що допускає застосування поняття стилю епохи, є період Відродження. Наступним по порядку називати як епохального стиль бароко, яке поділяють на ранній і пізній. Потім слідує класицизм, особливо у вищому його прояві - віденської класичної школи, романтизм і, нарешті, різні напрямки, характерні для нинішнього століття: імпресіонізм, експресіонізм, неокласицизм, абстракціонізм, додекафонія, «конкретна музика» та ін.

Тема 2. Музична культура України у XIV-XVI ст.

Своїм корінням музичні інструменти України досягають часів Київської Русі. Старовинні музичні інструменти: гудок, кобзи, продольні флейти та інші.

Витоки давньослов'янської інструментальної музичної культури. Історичні свідчення про існування у слов'ян музичного інструментарію: «Історія» Феофілакта Сімокатти, літопис «Повесть временных лет», «Поученія митрополита Даніїла» (1530).

Зображення древніх живописців наявності народного інструментарію.

Світська галузь музичної культури, виникнення музичних цехів.

Тема 3. Особливості еволюції народних інструментів.

Виникнення назви «домра». Походить від назви стародавнього східного щипкового інструменту – «тамбур» чи «танбур».

Історія виникнення гітари. Розповсюдження в Древній Греції, на Близькому Сході та Римі. Перші згадки про гітару в музичних словниках XVI – поч. XVII ст. Початок розквіту гітари та поява досліджень: табулатурних збірників, трактатів та шкіл гри. XVII – XVIII ст. – становлення техніки гри, поява чіткої диференціації способів гри. Видатні гітаристи: М. Гарсія, Ф. Моретті, Д. Агуадо, Ф. Таррега.

Монографія Гната Хоткевича (1877-1938 р.р.) «Музичні інструменти українського народу» – перша історична розвідка, присвячена опису кобзи, поширену на Україні.

Історія розвитку цимбал. Перші зображення на ассирійських пам'ятниках. Передумови появи сучасних цимбал.

Тема 4. Кобзарство як вияв духовної культури українського народу.

Існування кобзи як народного інструменту в Україні, можна простежити за документами аж до 1250 р. Кобза, невпинно вдосконалювалась, набувала все більшого розповсюдження та популярності і в XV ст. стала в Україні справді

народним інструментом. Типи кобзарів: козарі носії і виконавці народної творчості, імпровізатори, творці.

Бандурництво – форма світського музикування зрячих бандуристів, які належали, переважно, до міських ремісничих об'єднань, або були на службі при поміщицьких дворах, та вельмож.

Старцівські об'єднання.

Тема 5. Формування оркестрового та ансамблевого виконавства.

Оркестрове виконавство є одним із найефективніших засобів репродукції творів

музичного мистецтва. Його розвиток віддзеркалює історію культури людства, процесів формування художнього мислення, форм і засобів музичного виконавства.

Оркестр народних інструментів – колектив виконавців на народних інструментах, які застосовуються в автентичному або реконструйованому вигляді та історично побутують у культурі певного етносу. Принцип організації оркестру народних інструментів пов'язаний з національними особливостями музичної культури певного народу та рівнем її розвитку.

Типи оркестрів народних інструментів – струнно-смичковий і струнно-щипковий.

Творча діяльність ансамблів троїстих музик.

Культурне піднесення початку ХХ ст. і його вплив на виникнення народно-оркестрового виконавства в Україні.

Тема 6. Формування професійної освіти на народних інструментах.

Перші конкурси виконавців на народних інструментах (1926-1929). Олімпіади – шлях розвитку колективного музикування. Значення конкурсів та олімпіад.

Початок професійного навчання на народних інструментах.

1928 р. - відкриття недільної робочої консерваторії в Києві, в 1929 р. – в Харкові, в 1934 р. – в Одесі.

Створення першої кафедри народних інструментів В. Комаренком у Харкові (1926 р.). Відкриття М. Гелісом в 1928 р. класу народних інструментів в Київському музично-драматичному інституті. 1938 р. – відкриття першої кафедри народних інструментів в Київській державній консерваторії, 1927 - відділ народних інструментів в Дніпропетровському музичному училищі.

Тема 7. Видатні діячі народно-інструментального мистецтва ХХ –ХХІ ст.

Діячі народно-інструментального мистецтва України: М. Геліс, В. Комаренко, М. Різоль, М. Лисенко, В. Бесфамільнов, М. Давидов, М. Білоконєв, С. Баштан, В. Івко, Б. Міхеєв, С. Грінченко, В. Воеводін та ін.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділу і теми	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Практ	Лабор	Індив	Сам.р
Тема 1. Стиль як естетична категорія.						
Рівні музичного стилю.	5		2		3	
Поняття виконавського стилю.	5		2		3	
<i>Разом за темою 1</i>	10		4		6	
Тема 2. Музична культура України у XIV-XVI ст.						
Музичний інструментарій України, групи і види інструментів.	7		4		3	
Світська галузь музичного мистецтва. Музичні цехи.	5		2		3	
<i>Разом за темою 2</i>	12		6		6	
Тема 3. Особливості еволюції народних інструментів.						
Історія виникнення та конструктивні особливості інструментів	6		2		4	
Народні інструменти на сучасному етапі розвитку.	8		4		4	
<i>Разом за темою 3</i>	14		6		8	
Тема 4. Кобзарство як вияв духовної культури українського народу.						
Історія розвитку кобзарського мистецтва.	5		2		3	
Кобзарство в сучасній Україні.	7		4		3	
<i>Разом за темою 4</i>	12		6		6	
Тема 5. Формування оркестрового та ансамблевого виконавства.						
Зародження та розвиток народно-оркестрового жанру в Україні.	7		4		3	
Творча діяльність ансамблів трієстих музик.	5		2		3	
<i>Разом за темою 5</i>	12		6		6	
Тема 6. Формування професійної освіти на народних інструментах.						

Академічне професійне навчання на народних інструментах на Україні, хронологія формування.	5		2			3
Формування виконавських шкіл.	7		4			3
<i>Разом за темою 6</i>	12		6			6
Тема 7. Видатні діячі народно-інструментального мистецтва XX –XXI ст.						
Творчість видатних виконавців на народних інструментах.	18		8			10
<i>Разом за темою 7</i>	18		8			10
Усього годин	90		42			48

**5. Теми лекційних занять
навчальним планом не передбачені**

**6. Теми лабораторних занять
навчальним планом не передбачені**

**7. Теми індивідуальних занять
навчальним планом не передбачені**

8. Самостійна робота

<i>Назва розділу і теми</i>	<i>Усього годин</i>
Тема 1. Періодизація стилів в музиці.	6
Тема 2. Історичні відомості існування українських народних інструментів.	6
Тема 3. Основні групи і види народних інструментів.	8
Тема 4. Розвиток кобзарського мистецтва на Україні.	6
Тема 5. Діяльність перших оркестрів народних інструментів.	6
Тема 6. Професійна освіта в Україні на народних інструментах.	6
Тема 7. Видатні діячі народно-інструментального мистецтва XX-XXI ст.	10
Усього годин	48

9. Індивідуальні завдання

1. М. Геліс – видатний педагог і музикант.

2. Творча діяльність Квартету баяністів Київської державної філармонії.
3. Розвиток українського кобзарського мистецтва.
4. Ф. Таррега – представник сучасної іспанської школи гри на гітарі.
5. Творчі портрети відомих гітаристів М. Гарсія, Ф. Моретті, Д. Агуадо, М. Каркассі, М. Джуліані та ін.
6. Становлення та розвиток гітарного мистецтва України.
7. Бандурне мистецтво - явище національної культури України.
8. Р. Гриньків – український бандурист-новатор.
9. С. Баштан – виконавець і композитор.
10. Формування оригінальний репертуару домристів.
11. Основні напрямки розвитку народно-оркестрового репертуару.
12. Становлення професійної освіти на народних інструментах на Дніпропетровщині.
13. Валерій Івко – фундатор власної школи гри на домрі.
14. Творчий портрет Оксани Герасименко.
15. В. Зубицький – видатний композитор і виконавець сучасності.
16. Б. Міхеев – фундатор харківської домрової школи.
17. Національний академічний оркестр народних інструментів України.
18. Особливості розвитку народно-оркестрового виконавства на сучасному етапі.
19. Творча діяльність ансамблю троїстих музик.
20. Г. Агратіні – один з найвизначніших виконавців на цимбалах.
21. Музичний професіоналізм Т. Барана.
22. Українські кобзарі та лірники.

10. Методи та технології навчання

Консультавання, інформаційно-узагальнюючий, пошуковий, метод термінологічного аналізу, аналітичні методи, порівняльно-історичний, зіставний, дефінітивного аналізу, функціонального аналізу, описовий метод, контекстуальний, метод міжпредметних зв'язків;

Метод пояснення, демонстраційний, метод складання плану;

Метод консультавання, складання репертуару, ототожнення, драматургічного аналізу, жанрово-стильової атрибуції;

Метод збирання інформації, інтегративні, створення художньої цілісності, мотиваційні

11. Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання:
Метод усного контролю: співбесіда, фронтальне опитування, підготовка доповідей та ін.

Методи письмового контролю: тестові завдання, виконання контрольних робіт, виконання рефератів, відпрацювання академічних заборгованостей та ін.

Критерії оцінювання знань і компетентностей з навчальної дисципліни «Історія виконавських стилів» (форма контролю – залік):

«Зараховано» (A-E за шкалою ECTS) ставиться здобувачу освіти:

1. який виконав робочу програму за результатами поточного контролю;
2. виконав блок самостійної роботи;
3. за підсумковим оцінюванням знань та вмінь з боку викладача демонструє засвоєння матеріалу, а саме:
 - здобувач освіти швидко та точно може назвати основні риси музичних стилів;
 - знає історію формування академічного виконавства на народних інструментах;
 - знає основні віхи формування професійної освіти на народних інструментах;
 - може проаналізувати виконавські стилі провідних виконавців України і світу.

«Не зараховано» (FX-F за шкалою ECTS) ставиться здобувачу освіти:

1. який протягом семестру має менше 70 відсотків не відпрацьованих заборгованостей від загальної кількості занять з навчальної дисципліни;
2. не володіє теоретичним матеріалом курсу, а саме:
 - здобувач освіти не може визначити основні риси музичних стилів;
 - не може проаналізувати виконавські стилі провідних виконавців України і світу;
 - не може назвати основні етапи розвитку інструменту та репертуару.

12. Методичне забезпечення

12.1. Друковані та електронні матеріали.

12.2. Конспекти лекцій, методичні розробки.

12.3. Архівні та бібліотечні каталоги.

12.4. Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни.

13. Рекомендована література

Основна

1. Історія народно-інструментального виконавства в Україні: навч. посібник / Віктор Бондарчук ; До 100-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2013. – 193 с.
2. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа). – К., 2005.
3. Добровольська О. Кобзарство в Україні (методичний посібник). – 2012.
4. Сідлецька Т.І. Практична культурологія. Історія народно-оркестрового виконавства України. навч. посібник: – Вінниця : ВНТУ, 2011.
5. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. – Харків., 2002.

Додаткова

1. Давидов М. Київська академічна школа народно - інструментального мистецтва. – К., 1998.
2. Давидов М. Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні. – К., 1998.
3. Жеплинський Б. М., Ковальчук Д. Б. Українські кобзарі, бандуристи, лірники. Енциклопедичний довідник. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2011. – 316 с.
4. Фількевич Г. М. Всесвітня історія музики: навчальний посібник. Друга редакція. Київ, 2023.
5. Теорія художніх стилів : Монографія / С.В. Шип. – Суми : ФОРМ Цьома С.П., 2023. – 138 с.

14. Інформаційні ресурси

1. www.libr.dp.ua
2. www.library.edu-ua.net - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.
3. <http://www.4uth.gov.ua/> - веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва (Київ).

4. <http://www.chl.kiev.ua/> - веб-сайт Національної бібліотеки України для дітей.
5. <http://www.nbuv.gov.ua/> - веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (Київ).
6. <http://www.bukvoid.com.ua/> - веб-сайт „Буквоїд”.
7. <http://www.nplu.org/> - веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України (Київ).
8. <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16589/3/Sh%D1%96p%20Ser%20g%D1%96y%20Vasylyovych.pdf>